

**Servicedocument
Praktijkovereenkomst**

Informatie en voorbeeldmodellen

Vanaf augustus 2021

Titel	:	Servicedocument Praktijkovereenkomst
Project/Werkgroep	:	MBO Raad m.m.v. SBB, JOB en het ministerie van OCW
MBO Raad	:	Houttuinlaan 6 Postbus 2051 3440 DB Woerden T: 0348 - 75 35 00 E: info@mboraad.nl I: www.mboraad.nl
Woerden	:	Versie 2021
Versienummer	:	6

Inhoudsopgave

Voorwoord	4	
1	De praktijkovereenkomst	6
1.1	Wat is een praktijkovereenkomst?	6
1.2	Gevolgen van de invoering van de herziene kwalificatiestructuur	7
1.3	Hoe werkt de systematiek met bpv-bladen bij de praktijkovereenkomst?	7
1.4	BPV-blad of nieuwe praktijkovereenkomst?	8
1.5	Minimumeisen procedure wijzigingen tijdens de beroepspraktijkvorming	9
1.6	Wat als het anders loopt?	10
1.7	Rol van de student en het leerbedrijf bij wijzigingen	11
2	Het bpv-blad bij de praktijkovereenkomst	13
2.1	Bpv-gegevens	13
2.2	Keuzedeel in de bpv	13
2.3	Begin en geplande einddatum van de bpv	14
2.4	Leerbedrijf ID	14
2.5	Ondertekening van het eerste bpv-blad	14
2.6	Een nieuw bpv-blad	15
3	De algemene voorwaarden	16
3.1	Ontbinden en beëindigen van de praktijkovereenkomst	16
3.2	Vervangende bpv-plek	16
3.3	Medezeggenschap	17
3.4	Ondertekening bij minderjarigheid	17
3.5	Digitaal ondertekenen van de praktijkovereenkomst	18
3.6	BPV-Protocol	18
3.7	Afspraken tussen de student en het leerbedrijf	18
3.8	Geheimhouding en concurrentiebedinging	19
3.9	Aansprakelijkheid en verzekeringen	19
3.10	Gegevensuitwisseling en privacy	20
3.11	Subsidieregeling praktijkleren	21
Bijlage 1:	Voorbeeldmodel bpv-blad voor de praktijkovereenkomst	22
Bijlage 2:	Voorbeeldmodel praktijkovereenkomst (Algemene Voorwaarden)	24
Bijlage 3:	Voorbeeldmodel bpv-blad bij wijzigingen	30

Voorwoord

Voor u ligt het Servicedocument Praktijkovereenkomst van de MBO Raad. De aanleiding was de invoering van de herziene kwalificatiestructuur per 1 augustus 2016. Alle opleidingen die vanaf deze datum starten, zijn vormgegeven op basis van de herziene kwalificatiedossiers en de bijbehorende keuzedelen. Net als de kwalificatie kunnen de keuzedelen worden ingevuld met onderwijs of met beroepspraktijkvorming (bpv) of een combinatie daarvan. Wanneer een keuzedeel in de bpv wordt gevolgd, moet er een praktijkovereenkomst worden afgesloten. De verwachting is dat dit tot meer administratieve mutaties kan leiden. Om de administratieve lasten tot een minimum te beperken, heeft de MBO Raad met het ministerie van OCW en met SBB afgesproken om de systematiek van opleidingsbladen, zoals wordt gebruikt bij de onderwijsovereenkomst, ook voor de praktijkovereenkomst te introduceren als extra mogelijkheid voor de scholen. In dit servicedocument is meer informatie te vinden over de gevolgen van de invoering van de herziene kwalificatiestructuur voor de praktijkovereenkomst, inclusief het werken volgens de systematiek van opleidingsbladen bij de praktijkovereenkomst (verder bpv-bladen). Verder is er meer informatie te vinden over de condities waaronder het mogelijk is om de ouderhandtekening op de praktijkovereenkomst af te schaffen. In 2021 is het document geactualiseerd ten behoeve van de helderheid.

Dit servicedocument bouwt voort op het Servicedocument Stages van SBB (2009, toen nog Colo). De doelstelling is te komen tot een zo eenvoudig en uniform mogelijke praktijkovereenkomst en de administratieve lasten te verminderen. De introductie van de mogelijkheid voor scholen om met de systematiek van bpv-bladen bij de praktijkovereenkomst te werken, is een volgende stap in het reduceren van de administratieve lasten rond de praktijkovereenkomst.

In het eerste en het tweede hoofdstuk is informatie te vinden over de mogelijkheid voor scholen anders om te gaan met het verwerken van wijzigingen van de bpv van de student. Dat raakt de gegevensuitwisseling met BRON. In het derde hoofdstuk wordt nader ingegaan op de algemene voorwaarden. Te denken valt aan onderwerpen als voortijdige beëindiging van de bpv, een vervangende bpv-plek, aansprakelijkheid tijdens de bpv, de ondertekening en de afspraken uit het bpv-protocol.

Tot slot bevat dit servicedocument een aantal voorbeeldmodellen; een voorbeeldmodel bpv-blad bij de praktijkovereenkomst, een voorbeeldmodel voor de Algemene Voorwaarden en een voorbeeldmodel voor een bpv-blad bij wijzigingen. De MBO Raad en SBB hopen dat dit de scholen helpt om het eigen model voor de praktijkovereenkomst vorm te geven.

Dit servicedocument is in 2016 tot stand gekomen in nauwe samenwerking met SBB, regie-organisatie Herziening MBO en het ministerie van OCW. Daarbij is de afstemming gezocht met een vertegenwoordiger van het georganiseerd bedrijfsleven, de Jongerenorganisatie Beroepsonderwijs (JOB), saMBO-ICT en diverse mbo-scholen. De MBO Raad actualiseert dit servicedocument als daar aanleiding toe is. Bijvoorbeeld omdat er veel vragen zijn over een bepaald onderdeel of omdat de wet-

en regelgeving verandert. De werkwijze met bpv-bladen is ook afgestemd met de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) in het kader van de aanvraag voor de subsidieregeling praktijkleren. De origineleversie is ook afgestemd met DOORZAAM (gebouwd op STAF en STOOFF) in het kader van het keurmerk voor leerwerkintermediairs. Voor actuele informatie over de praktijkovereenkomst verwijst de MBO Raad u graag door naar www.mбораad.nl. Voor meer informatie voor leerbedrijven verwijst de MBO Raad u door naar www.s-bb.nl. Voor meer informatie over de subsidieregeling praktijkleren verwijst de MBO Raad u door naar www.rvo.nl. Voor meer informatie voor studenten verwijst de MBO Raad u door naar www.jobmbo.nl.

1 De praktijkovereenkomst

1.1 Wat is een praktijkovereenkomst?

Elke student in het mbo is verplicht een deel van zijn opleiding in de beroepspraktijk te volgen. Om die beroepspraktijkvorming (verder bpv) mogelijk te maken, moet een praktijkovereenkomst (ook wel POK, BPVO of stagecontract genoemd) worden afgesloten. In artikel 7.2.8. van de Wet educatie en beroepsonderwijs (verder WEB) staat: “*De beroepspraktijkvorming wordt verzorgd op grondslag van een overeenkomst gesloten door de in artikel 7.2.9 genoemde partijen.*” De partijen die in artikel 7.2.9. van de WEB worden genoemd zijn, de onderwijsinstelling (verder: de school), de student en het bedrijf dat, of de organisatie die, de bpv verzorgt (verder: het leerbedrijf).

In artikel 7.2.8 tweede lid van de WEB staat bovendien een aantal onderwerpen waar de school, de student en het leerbedrijf in de praktijkovereenkomst in ieder geval afspraken over moeten maken. De op grond van artikel 7.2.8 tweede lid van de WEB verplichte onderwerpen zijn:

- de begindatum en de einddatum van de bpv, het totale aantal te volgen bpv-uren en de verdeling daarvan over de studiejaren;
- de begeleiding van de student;
- dat deel van de kwalificatie en/of het keuzedeel dat de student tijdens de bpv dient te behalen, en de beoordeling daarvan;
- de gevallen waarin en de wijze waarop de overeenkomst voortijdig kan worden ontbonden.

Naast deze onderwerpen kan de school nog onderwerpen aan de praktijkovereenkomst toevoegen. Elke school heeft een model-praktijkovereenkomst waar de studentenraad instemmingsrecht op heeft. Ook kan de school, samen met de student en het leerbedrijf, individuele afspraken in een bijlage bij de praktijkovereenkomst aan de praktijkovereenkomst toevoegen.

De praktijkovereenkomst bestaat uit de volgende onderdelen:

- het bpv-blad waar de gegevens van de individuele student en van het individuele leerbedrijf op staan;
- de algemene voorwaarden waarin afspraken over een aantal onderwerpen staan die een goed verloop van de bpv moeten borgen, oftewel de rechten en plichten van zowel de school, de student en het leerbedrijf in het kader van de bpv.

1.2 Gevolgen van de invoering van de herziene kwalificatiestructuur

De praktijkovereenkomst wordt ook gebruikt voor de registratie en uitwisseling van gegevens van de individuele student en van het individuele leerbedrijf. Deze informatie moet over en weer worden uitgewisseld tussen de school, SBB en DUO. Vanaf 1 augustus 2016 is de herziene kwalificatiestructuur ingevoerd en vanaf dat moment kunnen ook keuzedelen in de bpv worden gevolgd. Als een keuzedeel wordt ingevuld met een bpv, dan moet er een praktijkovereenkomst worden afgesloten. Om de administratieve lasten voor de school, de student en het leerbedrijf tot een minimum te beperken, is besloten dat scholen kunnen gaan werken met de systematiek van bpv-bladen bij de praktijkovereenkomst. Met deze systematiek kunnen wijzigingen van de bpv eenvoudiger worden verwerkt, omdat alleen het eerste bpv-blad moet worden ondertekend door de school, de student en het leerbedrijf. Aan deze werkwijze is wel een aantal voorwaarden verbonden. Hieronder is meer te vinden over de werkwijze en de eisen die het ministerie van OCW hier aan heeft verbonden.

1.3 Hoe werkt de systematiek met bpv-bladen bij de praktijkovereenkomst?

Voor de start van de bpv (op het niveau van een domein, kwalificatiedossier, kwalificatie of keuzedeel) moeten de school, de student en het leerbedrijf een praktijkovereenkomst afsluiten. De eerste praktijkovereenkomst moet altijd worden ondertekend door de school, de student en het leerbedrijf. Om eventuele wijzigingen tijdens de bpv middels de systematiek van bpv-bladen te kunnen verwerken, wordt in de algemene voorwaarden van de praktijkovereenkomst geregeld volgens welke procedure tussentijdse wijzigingen worden verwerkt. In het voorbeeldmodel voor de algemene voorwaarden is een voorbeeld voor deze afspraken opgenomen (zie bijlage 2, artikel 3 van dit servicedocument).

Als de school, student en het leerbedrijf met het ondertekenen van de praktijkovereenkomst zijn overeengekomen dat tussentijdse wijzigingen worden verwerkt via een bpv-blad, dan hoeft er voor wijzigingen tijdens de bpv geen nieuwe praktijkovereenkomst te worden afgesloten. Veranderingen van de bpv kunnen voortaan worden geregeld door een bpv-blad voor wijzigingen uit te geven. Op dit bpv-blad voor wijzigingen staan *alle* op dat moment actuele gegevens vermeld, inclusief de wijziging. Alle gegevens moeten opnieuw op het gewijzigde bpv-blad worden vermeld omdat het gewijzigde bpv-blad het vorige bpv-blad vervangt. Het eerste bpv-blad blijft wel onlosmakelijk onderdeel uitmaken van de praktijkovereenkomst, omdat er anders geen sprake is van ondertekening. Het gewijzigde bpv-blad hoeft niet opnieuw te worden ondertekend. De school moet de voorgaande bpv-bladen wel in het studentendossier bewaren.

Als de student en/of het leerbedrijf het niet eens zijn met de procedure voor het wijzigen van de praktijkovereenkomst die in de Algemene voorwaarden van de praktijkovereenkomst is vastgelegd, dan wordt in die specifieke praktijkovereenkomst afgesproken dat deze procedure

voor deze bpv niet van toepassing is. In dat geval moet bij wijzigingen van de bpv een nieuwe praktijkovereenkomst worden afgesloten en worden ondertekend. Desgewenst kunnen de student en het leerbedrijf in overleg met de school individuele afspraken maken over een andere procedure.

Hieronder wordt eerst toegelicht bij welke wijzigingen een bpv-blad kan worden gebruikt en bij welke wijzigingen er een nieuwe praktijkovereenkomst moet worden afgesloten.

1.4 BPV-blad of nieuwe praktijkovereenkomst?

Eén belangrijke voorwaarde voor het verwerken van wijzigingen tijdens de bpv met bpv-bladen is dat de partijen die de eerste praktijkovereenkomst hebben ondertekend, niet veranderen. Een student moet dus bpv blijven volgen bij hetzelfde leerbedrijf en bij dezelfde school. Als dat het geval is, dan kan met een bpv-blad worden gewerkt als er sprake is van één van de volgende situaties:

- het kiezen van een keuzedeel of een wisseling van een keuzedeel naar een ander keuzedeel (als er al bpv op een crebo of ander keuzedeel wordt gevolgd);
- het toevoegen van een crebo aan de praktijkovereenkomst (als er al een keuzedeel in de bpv wordt gevolgd);
- het verlengen van de geplande einddatum;
- het verstrijken van de geplande einddatum van een bpv op een keuzedeel of een crebo als er nog bpv voor een ander onderdeel (keuzedeel of crebo) in hetzelfde bedrijf wordt gevolgd dat nog niet is afgerond;
- het aanpassen van het totaal aantal uren;
- het wisselen van crebo, bijvoorbeeld van domein naar domein, domein naar kwalificatiedossier of kwalificatie, van kwalificatiedossier naar kwalificatie of van een kwalificatie naar een andere kwalificatie;
- wisseling van leerweg;
- wisseling van niveau.

In de volgende situaties moet een nieuwe praktijkovereenkomst worden afgesloten:

- voor een student die bpv bij meerdere leerbedrijven volgt, al dan niet gelijktijdig, moet er per leerbedrijf een praktijkovereenkomst worden gesloten;
- na het behalen van de bpv en er een volgende bpv bij het leerbedrijf wordt gevolgd. Voor een nieuwe bpv-periode moet een nieuwe (ondertekende) praktijkovereenkomst worden afgesloten. Want, wanneer de student de bpv met goed gevolg heeft afgerond, houdt de praktijkovereenkomst automatisch op te bestaan. (N.B. dit geldt niet in het geval van verlenging van de bpv);
- wanneer een student in een leerbedrijf bpv gaat volgen voor twee crebo's;

- wanneer de student het diploma voor een opleiding heeft behaald en daarna een nieuwe opleiding gaat doen. Dan moet er een nieuwe onderwijsovereenkomst én een nieuwe praktijkovereenkomst worden afgesloten.

1.5 Minimumeisen procedure wijzigingen tijdens de beroepspraktijkvorming

Welke procedure de school ook inricht, het is van belang dat de procedure borgt dat zowel de student als het leerbedrijf instemmen met de wijziging van de praktijkovereenkomst. Een keuze voor een wijziging van de bpv kan en mag uitsluitend op verzoek van de student plaatsvinden op een wijze die is vastgesteld in de praktijkovereenkomst. Alleen dan komen wijzigingen rechtsgeldig tot stand. Dat betekent dat aan de volgende eisen moet zijn voldaan:

- de school, de student en het leerbedrijf spreken in de praktijkovereenkomst af volgens welke procedure tussentijdse wijzigingen van de bpv worden verwerkt. Door ondertekening van de praktijkovereenkomst is er sprake van instemming van alle drie de partijen met deze procedure;
- de student moet het verzoek doen tot een wijziging. De school, student en het leerbedrijf moeten alle drie instemmen met de wijziging. De bpv kan alleen worden gewijzigd als de drie partijen daarmee instemmen;
- de school en het leerbedrijf kunnen en mogen de student altijd actief adviseren gedurende de onderwijsloopbaan en de bpv. Maar de student bepaalt uiteindelijk of hij/zij dit advies op wil volgen. En dus of de praktijkovereenkomst wordt gewijzigd;
- voordat een wijziging van de bpv daadwerkelijk in de administratie wordt doorgevoerd, is het van belang dat de school nagaat of de bpv ook na de wijziging bij hetzelfde leerbedrijf kan worden vervolgd en of het leerbedrijf voor de betreffende kwalificatie is erkend; Indien het leerbedrijf niet erkend is moet eerst een erkenning worden aangevraagd bij SBB.
- het leerbedrijf kan de student alleen met inachtneming van de afspraken over de voortijdige ontbinding van de praktijkovereenkomst eenzijdig de toegang tot de bpv-plek weigeren. De afspraken over de voortijdige ontbinding van de praktijkovereenkomst staan in de praktijkovereenkomst.
- de school legt de wijziging schriftelijk (op papier of digitaal) aan de student en aan het leerbedrijf voor. De student en het leerbedrijf ontvangen het nieuwe bpv-blad met daarop alle actuele bpv-gegevens, inclusief de wijziging;
- Als de ouder(-s) en /of wettelijk vertegenwoordiger (-s) in de onderwijsovereenkomst toestemming hebben gegeven dat de minderjarige student de praktijkovereenkomst zelfstandig ondertekent, dan hoeft de school de ouder (-s) en/of wettelijk vertegenwoordiger(-s) geen bpv-blad te verstrekken. Als de ouders en/of wettelijk vertegenwoordiger(s) de praktijkovereenkomst wel mee ondertekenen, dan moet de school hen wel een gewijzigd bpv-blad verstrekken en geldt voor hen ook de onderstaande procedure;

- er is een reactietermijn van ten minste tien werkdagen waarbinnen de student en/of het leerbedrijf kan/kunnen reageren als er een fout in de wijziging staat. De school mag ook voor een langere reactietermijn kiezen. In de praktijkovereenkomst wordt de minimale reactietermijn afgesproken;
- als de student en het leerbedrijf niet binnen de gestelde termijn reageren, mag de school ervan uitgaan dat de student en het leerbedrijf zich kunnen vinden in de wijziging. Het toegezonden bpv-blad vervangt het voorgaande bpv-blad en maakt onlosmakelijk onderdeel uit van de praktijkovereenkomst. Het eerste bpv-blad blijft een onlosmakelijk onderdeel uitmaken van de praktijkovereenkomst omdat er anders geen sprake is van ondertekening;
- in de onderwijsovereenkomst staat informatie over een klachtenregeling waar de student een beroep op kan doen als de school toch wijzigingen doorvoert waar hij/zij het niet mee eens is. Dat geldt ook voor wijzigingen van de bpv;
- In de praktijkovereenkomst staan de voorwaarden waaronder de bpv voortijdig kan worden beëindigd. Een leerbedrijf kan hier een beroep op doen als de school toch een wijziging doorvoert waar het leerbedrijf het niet mee eens is, ook nadat het leerbedrijf dit (tevergeefs) bij de begeleider van de school heeft aangegeven en heeft verzocht om correctie van de gegevens.

De vraag die de school moet stellen bij het ontwerpen van de procedure is: weten we op deze manier zeker dat dit de wijziging is waar de student om heeft gevraagd. Ook moet de school er zeker van zijn dat zowel de student als het leerbedrijf instemmen met de aanpassing van de praktijkovereenkomst. Daarbij is het van belang dat de school zeker weet dat niet reageren daadwerkelijk betekent dat de student en het leerbedrijf instemmen met de wijziging. Er zijn immers ook situaties denkbaar waarin er een andere reden kan zijn dat de student en/of het leerbedrijf niet reageert. Bijvoorbeeld omdat zij het bpv-blad niet hebben ontvangen of omdat zij vanwege vakantie de post /mail niet op tijd hebben gezien.

De MBO Raad beveelt aan een (aantal) check(s) in de procedure in te bouwen. Bijvoorbeeld door niet vlak voor een schoolvakantie een wijziging aan de student en/of het leerbedrijf voor te leggen. Een andere mogelijkheid is een leesbevestiging van de mail. De scholen bepalen zelf hoe zij dit vormgeven, maar het is van belang dat zij dit vormgeven.

Met het oog op controle van de accountant is in het controleprotocol voor de accountant een verwijzing naar de specifieke procedure met de bovengenoemde eisen vermeld. Op deze wijze is deze procedure juridisch geborgd.

1.6 Wat als het anders loopt?

Ondanks een zorgvuldige procedure en voldoende checks op de procedure, kan het natuurlijk altijd gebeuren dat er een fout wordt gemaakt. Als er toch een wijziging van de bpv wordt

doorgevoerd terwijl de student en/of het leerbedrijf daar niet mee hebben ingestemd dan moet dat, zodra de fout is gesignaleerd, zo snel mogelijk worden gecorrigeerd. Als een wijziging wordt doorgevoerd zonder de instemming van de student en/of het leerbedrijf, en deze wijziging wordt ondanks herhaaldelijk verzoek van de student en/of het leerbedrijf niet gecorrigeerd, dan moeten de student en/of het leerbedrijf de mogelijkheid hebben hun bezwaar over de gang van zaken kenbaar te maken. Dat kan (voor de student) via de klachtenregeling. Door de invoering van het klachtrecht per 1 augustus 2017 zijn scholen verplicht om een klachtenregeling op te stellen, openbaar te maken en een onafhankelijke klachtencommissie in te stellen. Het servicedocument inzake de [klachtenbehandeling](#) in het mbo is in 2017 geactualiseerd naar aanleiding van de wettelijke verankering van het klachtrecht. De MBO Raad beveelt aan de klachtenprocedure zo toegankelijk mogelijk te maken, bijvoorbeeld via het invullen van een formulier op de website. De studentenraad heeft instemmingsrecht op de beroeps- en klachtenregeling voor deelnemers van de mbo-instelling.

Daarnaast moet de school ook voorzien in een mogelijkheid voor een leerbedrijf om in uiterste gevallen bezwaar over de gang van zaken kenbaar te maken. Dat zou kunnen door ook leerbedrijven naar de klachtenregeling te verwijzen. De procedure voor wijziging van de bpv en ook wat te doen in die gevallen dat het niet goed loopt, moet transparant zijn voor studenten, leerbedrijven en de accountant.

1.7 Rol van de student en het leerbedrijf bij wijzigingen

De school, student en het leerbedrijf moeten alle drie instemmen met een wijziging van de praktijkovereenkomst. Wijzigingen van de bpv als gevolg van wisseling of nadere invulling van de opleiding, kunnen alleen worden doorgevoerd op verzoek van de student. Aan een wijziging tijdens de bpv als gevolg van een wisseling of een nadere invulling van de opleiding, gaat een keuze vooraf. De student kiest *eerst* voor een aanpassing of nadere invulling van zijn opleidingstraject (bijvoorbeeld bij de wisseling van opleidingsdomein, kwalificatiedossier, kwalificatie, de keuze van een keuzedeel of de wisseling van leerweg). Een keuze voor een wijziging van het opleidingstraject kan en mag uitsluitend op verzoek van de student plaatsvinden volgens de procedure die daarvoor is vastgesteld in de onderwijsovereenkomst. Alleen dan komen wijzigingen van het opleidingstraject rechtsgeldig tot stand.

De student moet zelf bij de school regelen dat wijzigingen in de opleidingsgegevens in de administratie worden doorgevoerd (via de onderwijsovereenkomst). Dit is een aangelegenheid tussen student en school. Het leerbedrijf is hier geen partij in en hoeft hier dus ook niet mee in te stemmen. Pas na de wijziging van de opleiding, kan een wijziging van de bpv via de afgesproken procedure in de praktijkovereenkomst worden doorgevoerd. Het leerbedrijf moet ook instemmen met het nieuwe bpv-blad voor wijzigingen. Het is van belang dat de school voorafgaand het doorvoeren van de wijziging nagaat of de bpv ook na de wijziging bij datzelfde leerbedrijf kan worden vervolgd. Het leerbedrijf moet uiteraard bereid zijn om de bpv te

verzorgen en in het bezit zijn van een erkenning van SBB voor de betreffende kwalificatie. In het geval van bpv voor een keuzedeel is het niet van belang voor welke kwalificatie het leerbedrijf erkend is. Bpv voor een keuzedeel mag plaatsvinden bij elk erkend leerbedrijf. Aan de administratieve verwerking van een wijziging, zal dus altijd een gesprek tussen de school, de student en het leerbedrijf vooraf moeten gaan om af te stemmen of de door de student gewenste wijziging van de bpv bij datzelfde leerbedrijf kan worden gevolgd.

Het kan ook voorkomen dat een leerbedrijf verzoekt om een wijziging, bijvoorbeeld ten aanzien van de begin- en geplande einddatum of het aantal bpv-uren dat kan worden gevolgd. Ook hier geldt dat er eerst onderling overleg moet zijn tussen de school, student en het leerbedrijf om af te stemmen over deze wijziging voordat de wijziging via de procedure met het bpv-blad wordt doorgevoerd.

2 Het bpv-blad bij de praktijkovereenkomst

2.1 Bpv-gegevens

Op het bpv-blad staan de individuele bpv-gegevens van de student. Ten eerste moet worden vermeld waar de bpv betrekking op heeft. Dat kan het opleidingsdomein, het kwalificatiedossier, de kwalificatie of een keuzedeel zijn. Als de bpv betrekking heeft op een opleidingsdomein, een kwalificatiedossier of een kwalificatie, dan moet het bijbehorende crebonummer worden vermeld. Als de bpv betrekking heeft op een keuzedeel, dan moet de bijbehorende identificatiecode op het bpv-blad worden vermeld.

Bol-studenten op niveau 2, 3 of 4 kunnen, wanneer zij nog niet precies weten voor welke kwalificatie ze willen worden opgeleid, door de school worden ingeschreven voor een opleidingsdomein of een kwalificatiedossier. Zij kiezen op een later moment de kwalificatie. Deze studenten kunnen ook bpv volgen als zij staan ingeschreven voor een opleidingsdomein of voor een kwalificatiedossier. Voor de studenten die dit betreft, wordt op het bpv-blad alleen ingevuld wat op dat moment bekend is. Bol-studenten op niveau 1 kunnen worden ingeschreven op het kwalificatiedossier Entree. Als een student bpv volgt voor een kwalificatie, dan moet alleen de naam van de kwalificatie en het bijbehorende crebonummer worden vermeld. Het kwalificatiedossier en het opleidingsdomein hoeven niet te worden ingevuld.

Wanneer de student later tijdens zijn opleiding een keuze maakt voor een kwalificatiedossier of een kwalificatie én de bpv bij hetzelfde leerbedrijf wordt vervolgd, verwerkt de school dit volgens de in de praktijkovereenkomst afgesproken procedure uit op een nieuw bpv-blad. Deze nadere invulling of wijziging van de opleiding moet ook in de onderwijsovereenkomst worden aangepast.

2.2 Keuzedeel in de bpv

Een student kan er ook voor kiezen om een keuzedeel te volgen dat in de bpv wordt aangeboden. Bpv voor een keuzedeel kan bij elk erkend leerbedrijf plaatsvinden. In dat geval wordt de naam en de identificatiecode van het keuzedeel op het bpv-blad ingevuld. Ook moet er een begin- en geplande einddatum en het totaal aantal bpv-uren van het keuzedeel worden vermeld. Dat geldt ook als er in het leerbedrijf al bpv wordt gevolgd voor een opleidingsdomein, kwalificatiedossier of kwalificatie. Het is namelijk belangrijk om te kunnen nagaan wat de begin- en geplande einddatum van de bpv voor een keuzedeel is, hoeveel bpv-uren in het kader van het keuzedeel worden gevolgd en hoe dit zich verhoudt tot de bpv voor de kwalificatie. Het verdient de aanbeveling om in de bbl, waar het een vereiste voor de bekostiging van de opleiding is een bpv-plek voor een kwalificatie te hebben, de student de keuzedelen pas te laten volgen wanneer er sprake is van een bpv-plek op een kwalificatie. Want een bpv voor een keuzedeel telt in de bbl niet mee als de vereiste bpv voor de bekostiging!

Wanneer de student op een later moment kiest voor het volgen van een keuzedeel bij het leerbedrijf waar hij al bpv volgt, dan wordt het keuzedeel op dat moment vastgelegd in de praktijkovereenkomst. In dat geval wordt er een nieuw bpv-blad uitgegeven waar alle actuele informatie op staat, inclusief de wijziging. In dit geval het toevoegen van het keuzedeel en de bijbehorende identificatiecode. Ook hier geldt dat met de keuze voor een keuzedeel de onderwijsovereenkomst ook moet worden aangepast.

2.3 Begin en geplande einddatum van de bpv

Op het bpv-blad moet de school de begindatum en de geplande einddatum van de bpv vermelden. Daarnaast moet het totaal aantal te volgen bpv-uren worden vermeld, evenals de verdeling over de studiejaren. Het gaat daarbij over het aantal uren van de bpv waarvoor de praktijkovereenkomst wordt afgesloten. In de meeste gevallen zal de bpv in één studiejaar vallen. In die gevallen dat de bpv over meerdere studiejaren heen wordt gepland, kan worden verwezen naar het document waarin de verdeling van de bpv-uren over de studiejaren is opgenomen. In veel gevallen zal dat de OER zijn.

Als de school een nieuw bpv-blad maakt, moet zij nagaan of het aantal bpv-uren en de geplande einddatum nog kloppen, of dat dit in overleg met de student en met het leerbedrijf moet worden aangepast. Ook als het aantal bpv-uren of de geplande einddatum niet veranderen, moet dit wel op het nieuw uit te geven bpv-blad worden herhaald. Het nieuwe bpv-blad vervangt immers het vorige bpv-blad. Alle relevante informatie moet daarop te vinden zijn. In de situatie dat er bpv voor een crebo wordt gevolgd in combinatie met bpv voor een keuzedeel of bpv voor meerdere keuzedelen, moet voor alle onderscheiden onderdelen (dus zowel voor het opleidingsdomein, kwalificatiedossier, kwalificatie of keuzedeel) de begindatum en geplande einddatum en het totaal aantal bpv-uren worden vermeld.

2.4 Leerbedrijf ID

Voor de uitwisseling met BRON is een leerbedrijf ID nodig. Het leerbedrijf ID moet hiervoor ook op de praktijkovereenkomst worden vermeld. Het leerbedrijf ID moet altijd worden vermeld, tenzij deze nog niet bekend is.

2.5 Ondertekening van het eerste bpv-blad

Tot slot moet de naam van de school, de student en het leerbedrijf op het bpv-blad worden vermeld en moet er op het eerste bpv-blad ruimte zijn voor handtekeningen. Als de ouder(-s) en /of wettelijk vertegenwoordigers er in de onderwijsovereenkomst mee hebben ingestemd dat de minderjarige student de praktijkovereenkomsten voor de bpv zelfstandig ondertekent, dan hoeft de school het eerste bpv-blad niet door de ouders te laten ondertekenen. Als de ouders daar niet mee hebben ingestemd, dan moet het eerste bpv-blad ook door de wettelijk

vertegenwoordigers worden ondertekend. Daarnaast moet de datum van ondertekening worden ingevuld. De MBO Raad beveelt de scholen aan in de praktijkovereenkomst expliciet te vermelden dat de student en het leerbedrijf kennis hebben genomen van en instemmen met de algemene voorwaarden en dat zij kennis hebben genomen van alle documenten waar in de praktijkovereenkomst naar wordt verwezen. De school moet de student en het leerbedrijf desgewenst ook inzage geven in de documenten waar in de praktijkovereenkomst naar wordt verwezen. Het verdient de aanbeveling om in de praktijkovereenkomst te verwijzen naar de (digitale) vindplaats van de documenten.

2.6 Een nieuw bpv-blad

Als de bpv van de student wijzigt, maar de student blijft bpv volgen bij hetzelfde leerbedrijf, dan hoeft er geen nieuwe praktijkovereenkomst te worden afgesloten. Wijzigingen kunnen worden geregeld door een nieuw bpv-blad uit te geven. Een nieuw bpv-blad hoeft niet opnieuw door de student en het leerbedrijf te worden ondertekend. Alle actuele informatie over de bpv, inclusief de wijziging die wordt doorgevoerd, moet op het bpv-blad voor wijzigingen worden vermeld (naam van het opleidingsdomein / kwalificatiedossier / kwalificatie inclusief het bijbehorende crebonummer, het keuzedeel en de bijbehorende identificatiecode, niveau, leerweg, begin en geplande einddatum, het aantal bpv-uren (zowel voor het crebo als voor het eventuele keuzedeel) en het leerbedrijf ID). Dus ook de informatie die niet verandert, moet op het nieuwe bpv-blad staan. Het nieuwe bpv-blad vervangt immers het voorgaande bpv-blad en maakt integraal onderdeel uit van de praktijkovereenkomst. Het eerste bpv-blad blijft onlosmakelijk onderdeel van de praktijkovereenkomst uitmaken vanwege de ondertekening. De school bewaart alle bpv-bladen in het studentdossier. Het is van belang om een vorm van versiebeheer voor de bpv-bladen te hebben, zodat de gewijzigde bpv-bladen kunnen worden gekoppeld aan de eerste versie van het bpv-blad. Op welke manier de school het versiebeheer inricht, is aan de school. De voorwaarden die het ministerie van OCW aan de werkwijze met bpv-bladen stelt, staan in paragraaf 1.5.

3 De algemene voorwaarden

De praktijkovereenkomst regelt de rechten en plichten van de school, de student en het leerbedrijf voor de bpv. In de algemene voorwaarden staat wat de school, de student en het leerbedrijf gedurende de bpv van elkaar mogen verwachten. Door de praktijkovereenkomst te ondertekenen, gaan de school, de student en het leerbedrijf een overeenkomst met elkaar aan. Als één van de partijen zich niet aan de afspraken in de praktijkovereenkomst houdt, dan kan (kunnen) de andere partij(-en) deze partij op basis van de praktijkovereenkomst aanspreken. De rechten en plichten gedurende de bpv van zowel de school, de student als het leerbedrijf moeten aan de orde komen.

3.1 Ontbinden en beëindigen van de praktijkovereenkomst

De school en het leerbedrijf kunnen de praktijkovereenkomst met de student over een bepaalde bpv alleen tussentijds ontbinden in de gevallen die zijn aangegeven in de praktijkovereenkomst. Daar hoort een zorgvuldige procedure bij met de voorwaarden waaronder de praktijkovereenkomst tussentijds kan worden ontbonden. Eén van die voorwaarden is dat de beëindiging altijd schriftelijk en met opgaaf van redenen gebeurt. Onder bepaalde omstandigheden kan direct tot ontbinding van de praktijkovereenkomst worden overgegaan. Bijvoorbeeld als sprake is van zodanig zwaarwegende omstandigheden dat in redelijkheid niet meer van een van de partijen kan worden gevergd dat hij de praktijkovereenkomst voortzet. Voor zover nakoming van de afspraken uit de praktijkovereenkomst door één van partijen niet blijvend of tijdelijk onmogelijk is, ontstaat de bevoegdheid om te ontbinden pas als sprake is van verzuim. De partij die zijn afspraken niet nakomt zal onder het stellen van een termijn moeten worden verzocht om alsnog de afspraken na te leven. Gebeurt dat na zo'n schriftelijke ingebrekestelling alsnog niet (of niet tijdig) dan kan de praktijkovereenkomst worden ontbonden. Een ontbinding wordt overigens niet gerechtvaardigd geacht als het niet naleven van de afspraken (de tekortkoming van de andere partij) van geringe betekenis is geweest.

De praktijkovereenkomst eindigt altijd als de bpv is behaald. Ook kan de praktijkovereenkomst met wederzijds goedvinden of van rechtswege worden beëindigd. Tot slot kan de praktijkovereenkomst ook op verzoek van de student worden beëindigd.

3.2 Vervangende bpv-plek

De WEB bepaalt dat als de bpv wordt ontbonden omdat de bpv-plek niet (meer) voldoet, de school, na overleg met SBB bevordert dat er een vervangende bpv-plek beschikbaar wordt gesteld. In artikel 7.2.9. van de WEB wordt bepaald dat: *“...wanneer de praktijkovereenkomst wordt ontbonden omdat de instelling en SBB na het sluiten van de praktijkovereenkomst vaststellen dat de bpv niet of niet volledig beschikbaar is, de begeleiding tekort schiet of ontbreekt, het bedrijf of de organisatie niet langer beschikt over de vereiste erkenning of als er sprake is van andere omstandigheden die maken dat de bpv niet naar behoren kan*

plaatsvinden, dan bevordert het bevoegd gezag van de onderwijsinstelling na overleg met SBB dat er een vervangende bpv-plek beschikbaar wordt gesteld..."

3.3 Medezeggenschap

Op grond van artikel 8a 2.2. lid 3, onder h., van de WEB heeft de studentenraad instemmingsrecht op de model-praktijkovereenkomst van de school. De MBO Raad beveelt aan om op de praktijkovereenkomst te vermelden dat de studentenraad heeft ingestemd met de model-praktijkovereenkomst. De MBO Raad beveelt daarnaast aan de procedure voor het verwerken van wijzigingen van de bpv middels bpv-bladen zorgvuldig met de studentenraad af te stemmen. Bij het ontwerpen van een nieuwe procedure is het belangrijk dat de school rekening houdt met het borgen van de instemming van de student en het leerbedrijf met de wijziging.

3.4 Ondertekening bij minderjarigheid

Wettelijke uitgangspunt is dat een minderjarige alleen bekwaam is overeenkomsten te sluiten als hij/zij dat doet met toestemming van zijn/haar wettelijk vertegenwoordigers, tenzij sprake is van een wettelijke uitzondering of het een overeenkomst betreft waarvan in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk is dat de minderjarigen van zijn leeftijd deze zelfstandig kan sluiten. In de wet is opgenomen dat 16 of 17-jarigen zelfstandig een arbeidsovereenkomst kunnen aangaan.

De MBO Raad heeft met het ministerie van OCW en JOB voor de praktijkovereenkomst een werkwijze afgesproken waarop de minderjarige student zelfstandig een praktijkovereenkomst aan kan gaan. Op het opleidingsblad van de onderwijsovereenkomst kan in een passage worden opgenomen dat de wettelijk vertegenwoordiger(-s) van de minderjarige student er door ondertekening van de onderwijsovereenkomst mee instemt dat de minderjarige student zelfstandig de praktijkovereenkomsten voor de bpv kan aangaan. Voor wettelijk vertegenwoordigers die bezwaar hebben tegen het zelfstandig afsluiten van de praktijkovereenkomsten door de minderjarige student, moet de school er alsnog voor zorgen dat de praktijkovereenkomst ook door de wettelijk vertegenwoordiger van de minderjarige student wordt ondertekend.

De instemming kan alleen worden verkregen als de wettelijk vertegenwoordiger(s) de onderwijsovereenkomst waar deze afspraak in staat, daadwerkelijk heeft ondertekend. Als dat het geval is, dan hoeft er geen ouderhandtekening meer op de praktijkovereenkomst te worden gezet en is er ook geen instemming van de ouder meer nodig bij mutaties die via bpv-bladen worden verwerkt. De school bepaalt of zij dit toe willen passen en kan er ook voor kiezen om voor speciale doelgroepen een andere procedure in te richten. Bij toepassing maakt de school zelf de keuze of zij de ouders wil informeren wanneer een minderjarige een POK heeft getekend (bijvoorbeeld per brief). De school neemt deze werkwijze op in de OOK.

3.5 Digitaal ondertekenen van de praktijkovereenkomst

Steeds vaker worden documenten digitaal ondertekend. Een digitale handtekening heeft dezelfde juridische status als een handgeschreven handtekening, mits de digitale handtekening voldoende betrouwbaar is voor het doel waarvoor de ondertekening wordt gebruikt (Burgerlijk Wetboek artikel 3:15A). Voor het ondertekenen van de praktijkovereenkomst zijn er geen nadere vormvereisten beschreven. Dat betekent dat het is toegestaan de praktijkovereenkomst in plaats van met een handgeschreven handtekening, ook digitaal of elektronisch te ondertekenen.

Voor de mbo-sector is er in saMBO-ICT verband een methode voor elektronische ondertekening ontwikkeld die voldoende betrouwbaar is en past binnen de wettelijke onderwijskaders. Meer informatie over de methode van digitaal ondertekenen voor het mbo en exacte wettelijke eisen voor een betrouwbare elektronische handtekening zijn te vinden op www.sambo-ict.nl

3.6 BPV-Protocol

In 2009 hebben MKB Nederland, VNO-NCW, Colo (nu SBB), het ministerie van OCW en de MBO Raad in een bestuurlijk overleg over de bpv afspraken gemaakt om de bpv te verbeteren en hoe deze partijen deze gezamenlijke verantwoordelijkheid gaan invullen. Deze afspraken zijn opgetekend in het [bpv-protocol](#) (2009, geactualiseerd in 2015). In het bpv-protocol is ook een bijlage opgenomen waarin per fase van de bpv wordt vermeld wat er van de student, de school en het leerbedrijf wordt verwacht. Een aantal van deze afspraken raken de praktijkovereenkomst. Het verdient de aanbeveling om de afspraken uit het bpv-protocol die de praktijkovereenkomst aangaan, ook vorm te geven in de model-praktijkovereenkomst van de school.

3.7 Afspraken tussen de student en het leerbedrijf

De praktijkovereenkomst is een leerovereenkomst en betreft afspraken over de bpv en gaat over de rechten en plichten van de school, de student en het leerbedrijf tijdens de bpv. Naast de praktijkovereenkomst kunnen de student en het leerbedrijf ook een arbeidsovereenkomst met elkaar afsluiten. Dat kan zowel voor studenten in de bol als voor studenten in de bbl. Voor geen van beide leerwegen is het wettelijk verplicht dat er een arbeidsovereenkomst wordt afgesloten tussen de student en het leerbedrijf¹. In de bbl is dit wel gangbaar. In een aantal sectoren zijn in

¹ Let op: een student in de bbl kan volgens de wet ook zonder arbeidsovereenkomst als werknemer worden gezien. Of dat het geval is, hangt af van feitelijke omstandigheden, bijvoorbeeld of er sprake is van werkzaamheden van productieve aard, gericht op het maken

de CAO wel aanvullende afspraken gemaakt over het recht van bbl-studenten op een arbeidsovereenkomst. Als het leerbedrijf de CAO van die betreffende sector volgt of als de CAO algemeen verbindend is verklaard, dan moet de student wel een arbeidsovereenkomst met het leerbedrijf worden aangeboden. De MBO Raad beveelt aan om afspraken die gaan over de arbeidsverhouding tussen de student en het leerbedrijf niet in de praktijkovereenkomst op te nemen. Dit is een aangelegenheid tussen de student en het leerbedrijf waar de school geen partij in is. Dit geldt ook voor afspraken over een eventuele stagevergoeding, een reis- of een onkostenvergoeding.

3.8 Geheimhouding en concurrentiebeding

Geheimhouding en concurrentiebeding Het kan voorkomen dat de student tijdens de bpv te maken krijgt met vertrouwelijke informatie. Het is daarom aan te bevelen om een passage in de praktijkovereenkomst op te nemen over geheimhouding. Wanneer er naast de praktijkovereenkomst ook een arbeidsovereenkomst wordt afgesloten tussen de student en het leerbedrijf, kunnen daar aanvullende afspraken worden gemaakt over geheimhouding en eventuele boetes bij het niet naleven van deze afspraak. Het kan ook voorkomen dat een bedrijf in een arbeidsovereenkomst of in de praktijkovereenkomst afspraken wil maken over een concurrentiebeding. Het wordt ontraden om afspraken over een concurrentiebeding in de praktijkovereenkomst op te nemen. Het is niet in het belang van het leerproces van de student. Hoewel het niet aan de school is om zich te mengen in de afspraken de student en leerbedrijf in een arbeidsovereenkomst maken, kan de school tijdens de stagevoorbereiding studenten wel wijzen op het risico van het ondertekenen van een arbeidsovereenkomst waarin afspraken staan over een concurrentiebeding. Dat zou namelijk kunnen betekenen dat een student geen bpv meer kan volgen bij een ander leerbedrijf en daardoor zijn opleiding niet kan afmaken.

3.9 Aansprakelijkheid en verzekeringen

Op grond van het Burgerlijk Wetboek is het leerbedrijf verplicht om de werkplek van de student en de werktuigen en gereedschappen waarmee hij werkt, zo in te richten en te onderhouden en voor het verrichten van het werk zodanige maatregelen te treffen en aanwijzingen te verstrekken, als redelijkerwijs nodig is, om te voorkomen dat de student in de uitoefening van

van omzet etc. In dit geval is een financiële vergoeding op basis van een arbeidsovereenkomst verplicht. Als de werkzaamheden van een student in de bbl zich duidelijk onderscheiden van de werkzaamheden van een gewone medewerker en het leertraject centraal staat, kan het gaan over een bpv waar geen beloningsvereiste geldt.

zijn werkzaamheden schade lijdt. Daarbij maakt het geen verschil of de student een arbeidsovereenkomst (naast de praktijkovereenkomst) heeft met het leerbedrijf. Ook bij het ontbreken van een arbeidsovereenkomst wordt aangenomen dat het leerbedrijf aansprakelijk is voor de schade die een student ondervindt in de uitoefening van zijn werkzaamheden, tenzij sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van de student, of als het leerbedrijf kan aantonen dat zij voldaan heeft aan de wettelijke verplichting om te zorgen voor een veilige werkomgeving. Het leerbedrijf zal zich dan ook dienen te verzekeren voor dergelijke schade.

De student kan op grond van het Burgerlijk Wetboek evenmin aansprakelijk worden gehouden voor schade die hij tijdens de bpv toebrengt aan het leerbedrijf zelf of aan een derde, tenzij sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid bij de student. Ook in dit opzicht wordt een student die stage loopt en geen arbeidsovereenkomst met het leerbedrijf heeft, gelijkgesteld aan de werknemer of in ieder geval gezien als een "ondergeschikte" van het leerbedrijf. Het leerbedrijf kan immers instructies geven aan de student tijdens de uitvoering van de bpv. Dit betekent dat het leerbedrijf in beginsel aansprakelijk is voor de schade die de student tijdens de uitvoering van zijn werkzaamheden toebrengt aan derden. Het leerbedrijf dient zich wederom tegen deze schade te verzekeren.

Gezien deze onderliggende verhoudingen die bevestigd zijn in rechtspraak kan de school niet worden aangesproken voor schade veroorzaakt aan of door de student tijdens de bpv. In zijn algemeenheid zal de school wel verzekerd zijn voor schade die wordt toegebracht aan de student of door de student tijdens de onderdelen van de opleiding die op school worden gevolgd. Indien in uitzonderlijke situaties mogelijk toch een aansprakelijkheid van de school zou worden aangenomen voor schade ontstaan tijdens de bpv, dan zou de school ervoor kunnen kiezen deze aansprakelijkheid te beperken tot het verzekerde bedrag.

3.10 Gegevensuitwisseling en privacy

Om de voortgang van de student tijdens de bpv te kunnen vaststellen zal de school tijdens de bpv aan het leerbedrijf vragen om bepaalde gegevens over de student te verstrekken (bijv. omtrent aanwezigheid van de student). Ook vanuit het leerbedrijf kan behoefte bestaan om op enig moment tijdens de bpv gegevens omtrent de studie voortgang van de student van de school te ontvangen. Daarbij is sprake van de uitwisseling van persoonsgegevens van de student waarbij partijen over en weer de privacy van de student en de regelgeving op dit gebied in acht dienen te nemen. De school gaat zorgvuldig om met de persoonsgegevens van de student. Daarbij is van belang dat de school en het leerbedrijf transparant zijn richting de student welke gegevens over hem worden verwerkt en verstrekt. De school zal vooraf duidelijk formuleren (bijv. in het privacyreglement) welke gegevens, wanneer en onder welke condities aan het leerbedrijf worden verstrekt, daarbij rekening houdende met de uitgangspunten van subsidiariteit en proportionaliteit (het verstrekken van de gegevens past binnen de doeleinden

die geformuleerd zijn en er worden niet meer gegevens verstrekt dan noodzakelijk). Duidelijk dient te zijn wanneer toestemming van de student nodig is. Het opnemen van een algemene toestemmingsverklaring van de student in de algemene voorwaarden om gegevens over hem aan het leerbedrijf te verstrekken wordt niet gezien als een ondubbelzinnige (dan wel uitdrukkelijke) toestemming.

Het kan voorkomen dat een student een andere werkgever heeft dan het leerbedrijf waar de student de bpv volgt. Bijvoorbeeld een uitzendbureau of een detachingsbureau. Als deze organisaties in aanmerking willen komen voor het keurmerk voor leerwerkintermediair van DOORZAAM (gebouwd op STAF en STOOF), dan hebben zij een kopie van de praktijkovereenkomst nodig. Het is in dit geval aan te bevelen dat de school in de praktijkovereenkomst de student om toestemming vraagt om de praktijkovereenkomst met de werkgever te kunnen delen.

3.11 Subsidieregeling praktijkleren

De werkwijze met bpv-bladen is ook besproken met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (de RVO) in het kader van de behandeling van de Subsidieregeling praktijkleren. Het is voor de RVO van belang dat de begin- en geplande einddatum en het totaal aantal uren voor de bpv wordt vermeld en dat duidelijk is of het totaal aantal uren betrekking heeft op de bpv voor een kwalificatie of op de bpv voor een keuzedeel. Het is voor het leerbedrijf namelijk niet mogelijk om subsidie te ontvangen voor de bpv indien deze uitsluitend betrekking heeft op één of meer keuzedelen. Inmiddels is in de regeling aangepast en opgenomen dat de subsidie praktijkleren niet kan worden aangevraagd in die gevallen waarin de beroepspraktijkvorming uitsluitend betrekking heeft op één of meer keuzedelen.

Bijlage 1: Voorbeeldmodel bpv-blad voor de praktijkovereenkomst

Behorende bij de praktijkovereenkomst als bedoeld in artikel 7.2.8. van de Wet educatie en beroepsonderwijs

Ondergetekenden:

naam onderwijsinstelling, gevestigd in **plaats**, hierna te noemen "de instelling", in dit geval vertegenwoordigd door **naam**, in zijn functie van **functie**.

en:

naam bedrijf of organisatie gevestigd **adres**, hierna te noemen 'leerbedrijf', in dit geval vertegenwoordigd door **naam**, in de functie van **functie**.

en:

naam student wonende **adres**, geboren op **datum**, **studentnummer**, hierna te noemen "de student",

Komen als volgt overeen:

Beroepspraktijkvorming (bpv)

- De student wordt ingeschreven voor een door het leerbedrijf verzorgde bpv.
- De bpv wordt uitgevoerd bij **naam leerbedrijf** met het ID: **leerbedrijf ID**

Algemene voorwaarden

- Dit bpv-blad vormt samen met de algemene voorwaarden de tussen de partijen gesloten praktijkovereenkomst. Voor zover daarvan in dit bpv-blad niet wordt afgeweken, zijn de algemene voorwaarden van toepassing.
- Als de instelling het bpv-blad na tussentijdse wijzigingen opnieuw uitgeeft, hoeft deze niet nogmaals ondertekend te worden, indien de in artikel 3 van de algemene voorwaarden bedoelde procedure wordt doorlopen. Het nieuwe bpv-blad vervangt het voorgaande bpv-blad.

De bpv gegevens

De beroepspraktijkvorming wordt uitgevoerd in het kader van:

Leerweg: Beroepsopleidend / Beroepsbegeleidend

Kwalificatieniveau:

bpv in het kader van een domein, kwalificatiedossier of kwalificatie

Naam domein /kwalificatiedossier/ kwalificatie ²	...
Crebocode domein/ kwalificatiedossier/ kwalificatie	...
Datum begin bpv	...
Geplande einddatum bpv	...
Totaal aantal te volgen bpv-uren	...

Indien van toepassing

Verdeling bpv-uren over de studiejaren: zie Onderwijs en examenregeling

² Doorhalen wat niet van toepassing is.

bpv in het kader van een keuzedeel

Naam keuzedeel 1	...
Identificatiecode keuzedeel 1	...
Datum begin bpv keuzedeel 1	...
Geplande einddatum bpv keuzedeel 1	...
Totaal aantal te volgen bpv-uren keuzedeel 1	...
Naam keuzedeel 2	...
Identificatiecode keuzedeel 2	...
Datum begin bpv keuzedeel 2	...
Geplande einddatum bpv keuzedeel 2	...
Totaal aantal te volgen bpv-uren keuzedeel 2	...

Ondertekening

- De student en het leerbedrijf verklaren door ondertekening kennis te hebben genomen van en in te stemmen met de algemene voorwaarden die deel uitmaken van deze praktijkovereenkomst. Partijen verklaren door ondertekening van deze overeenkomst de in de algemene voorwaarden opgenomen verplichtingen te zullen nakomen.
- Partijen verklaren de documenten die onderdeel uitmaken van deze overeenkomst of als bijlage bij deze overeenkomst worden gevoegd **te hebben ontvangen/te hebben ingezien**.
- In de onderwijsovereenkomst hebben de ouders en/of wettelijk vertegenwoordigers ermee ingestemd dat de minderjarige student deze overeenkomst zelfstandig ondertekent.
- Indien de werkgever een andere organisatie is dan het leerbedrijf (bijvoorbeeld een uitzendorganisatie) dat de bpv verzorgt, geeft de student met het ondertekenen van de praktijkovereenkomst toestemming dat de praktijkovereenkomst mag worden gedeeld met de werkgever

Aldus overeengekomen in **plaats** op **afsluitdatum bpv** XX-XX-XX en ondertekend door:

Naam instelling:	Naam Student	Naam leerbedrijf:
Vertegenwoordigd door:	Handtekening:	Vertegenwoordigd door:
Functie:	Datum:	Functie:
Handtekening		Handtekening:
Datum		Datum

Let op: als de bovenstaande gegevens niet kloppen, neem dan binnen tien werkdagen na ontvangst van het bpv-blad contact op met de administratie van de onderwijsinstelling! (dit geldt voor de student en voor het leerbedrijf).

Bijlage 2: Voorbeeldmodel praktijkovereenkomst (Algemene Voorwaarden)

1. Randvoorwaarden

- 1.1 De studentenraad van **naam instelling** heeft ingestemd met de model-praktijkovereenkomst van **naam instelling** en de bijbehorende algemene voorwaarden.
- 1.2 Deze overeenkomst wordt gesloten tussen de student, de instelling en het leerbedrijf, in deze overeenkomst ook wel aangeduid als “partijen” en wordt beheerd door de instelling.
- 1.3 De student is ingeschreven bij de instelling op grond van een onderwijsovereenkomst.
- 1.4 Op de praktijkovereenkomst is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
Het bedrijf of de organisatie die de bpv verzorgt, het leerbedrijf, beschikt op de datum van ondertekening van de praktijkovereenkomst over een gunstige beoordeling van SBB voor de kwalificatie waarvoor de student is ingeschreven bedoeld in artikel 7.2.10 van de WEB.³

2. Aard van de overeenkomst

- 2.1 De Algemene Voorwaarden vormen samen met het bpv-blad de praktijkovereenkomst als bedoeld in artikel 7.2.8. van de WEB.
- 2.2 In deze overeenkomst staan de algemene rechten en plichten van partijen. Afspraken die specifiek gaan over de door de student te volgen bpv, staan in het bpv-blad. Het bpv-blad is een onlosmakelijk onderdeel van deze overeenkomst. Overal waar in deze overeenkomst ‘bpv’ staat, wordt de bpv bedoeld zoals vermeld op het bpv-blad.

3. Tussentijdse wijzigingen

- 3.1 De praktijkovereenkomst en meer in het bijzonder, de bpv-gegevens zoals opgenomen op het bpv-blad, kunnen gedurende de bpv-periode met schriftelijke of mondelinge instemming van partijen worden gewijzigd of aangevuld.
- 3.2 Indien de wijziging van bpv-gegevens voortkomt uit een wijziging van het opleidingstraject van de student, dient daaraan een verzoek van de student om wijziging in het opleidingstraject en een aanpassing van de onderwijsovereenkomst aan vooraf te gaan.
- 3.3 De bpv-gegevens betreffende de opleiding in het kader waarvan de bpv wordt gevolgd, kunnen alleen worden gewijzigd op verzoek van de student. Aan dit verzoek kan een overleg, dan wel advies van de instelling of het leerbedrijf vooraf gaan.
- 3.4 De bpv-gegevens betreffende de begin- en geplande einddatum, duur en omvang van de bpv, kunnen ook worden gewijzigd op verzoek van het leerbedrijf. Een dergelijk verzoek wordt door de instelling enkel gehonoreerd na overleg met en instemming van de student.
- 3.5 In geval van een tussentijdse wijziging van de bpv-gegevens, wordt het bpv-blad gedurende de looptijd van de bpv vervangen door een nieuw bpv-blad.

³ Als de bpv alleen voor een keuzedeel wordt gevolgd, dan is het van belang dat het leerbedrijf beschikt over een erkenning van SBB.

- 3.6 De instelling stuurt het nieuwe bpv-blad zo spoedig mogelijk schriftelijk (op papier of digitaal) aan de student (en in het geval van minderjarigheid ook naar zijn/haar ouder(-s) of wettelijk vertegenwoordiger(-s)⁴) en aan het leerbedrijf.
- 3.7 De student (en in het geval van minderjarigheid de ouder(-s) en/of wettelijk vertegenwoordiger(-s)) en het leerbedrijf worden in de gelegenheid gesteld om binnen 10 werkdagen na verzending van het nieuwe bpv-blad schriftelijk dan wel mondeling aan de instelling door te geven als de inhoud van het nieuwe bpv-blad niet correct is.
- 3.8 Indien de student of het leerbedrijf aangeeft dat de aangepaste bpv-gegevens niet correct (in overeenstemming met het verzoek dan wel de instemming van de niet verzoekende partij) zijn weergegeven, dan zal de instelling overgaan tot correctie van de betreffende bpv-gegevens.
- 3.9 Indien de student of het leerbedrijf een bezwaar kenbaar maakt dat erop gericht is dat de bpv-gegevens zijn aangepast zonder dat daaraan een verzoek of instemming ten grondslag heeft gelegen, dan zal de instelling overgaan tot schrapping van het nieuwe bpv-blad. In dit geval blijft de student de bpv in het leerbedrijf volgen zoals vermeld op het oorspronkelijke bpv-blad, totdat alsnog instemming van beide partijen wordt verkregen.
- 3.10 Als de student en/of het leerbedrijf niet binnen de termijn van artikel 3.7 reageren, dan vervangt het nieuwe bpv-blad het vorige bpv-blad en wordt daarmee een onderdeel van de praktijkovereenkomst.

4. Inhoud en inrichting

- 4.1 Beroepspraktijkvorming maakt onderdeel uit van elke beroepsopleiding zoals bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs. De beroepspraktijkvorming vindt plaats bij een door de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (verder: SBB) erkend leerbedrijf op grondslag van een praktijkovereenkomst. In de praktijkovereenkomst worden afspraken over de beroepspraktijkvorming vastgelegd zodat de student in staat wordt gesteld de voor de kwalificatie/keuzedeel benodigde kennis en ervaring op te doen. De activiteiten die door de student in het kader van de praktijkovereenkomst worden uitgevoerd, hebben een leerfunctie.
- 4.2 Uitgangspunt van de beroepspraktijkvorming zijn de voor de opleiding geldende onderwijs- en vormingsdoelen zoals die staan beschreven in de onderwijs- en examenregeling (OER) van de opleiding. Aan de beroepspraktijkvorming ligt een inhoudelijk plan voor de beroepspraktijkvorming ten grondslag dat in de OER is opgenomen of waarnaar in de OER wordt verwezen. Het dient voor het leerbedrijf helder te zijn welk deel van de kwalificatie de student tijdens zijn bpv moet behalen. De OER ligt ter inzage bij de studentenadministratie / is te downloaden via de website van de instelling.
- 4.3 Van de opleiding op basis van de herziene kwalificatiedossiers maken keuzedelen een onlosmakelijk onderdeel uit. Het volgen van keuzedelen en het afsluiten met een examen is een

⁴ Als in de onderwijsovereenkomst is afgesproken dat de ouders instemmen met het feit dat zij de praktijkovereenkomst niet meetekenen, dan hoeft de school de ouders ook niet in de procedure voor wijzigingen via het bpv-blad te betrekken. De artikelen in de praktijkovereenkomst die hier betrekking op hebben, kunnen dan daarop worden aangepast.

verplicht onderdeel van de opleiding. De student kiest bij aanvang van of gedurende de opleiding keuzedelen. Dit wordt vastgelegd in de onderwijsovereenkomst. De student kan kiezen voor een keuzedeel dat in de beroepspraktijkvorming wordt ingevuld. In dat geval wordt dit geregistreerd op het bpv-blad dat onlosmakelijk onderdeel uitmaakt van deze praktijkovereenkomst. Er kunnen meerdere keuzedelen bij één leerbedrijf worden gevolgd al dan niet aanvullend op de lopende praktijkovereenkomst.

5. (Inspannings-)verplichting leerbedrijf

- 5.1 Het leerbedrijf stelt de student in staat om de afgesproken leerdoelen te behalen en zo zijn bpv te behalen. Het leerbedrijf draagt zorg voor voldoende dagelijkse begeleiding en opleiding van de student op de werkvloer.
- 5.2 Het leerbedrijf wijst een praktijkopleider aan die is belast met de begeleiding van de student tijdens de beroepspraktijkvorming. De student weet bij aanvang van de bpv wie de praktijkopleider is. De gegevens van de praktijkopleider zijn te vinden in: **de stagegids/de bpv-map**.
- 5.3 Het leerbedrijf verklaart zich bereid om beoordeling van de bpv door een functionaris van de instelling in het leerbedrijf mogelijk te maken.
- 5.4 De student wordt door het leerbedrijf in staat gesteld om tijdens de bpv-periode deel te nemen aan het onderwijs dat door de instelling volgens het geldende rooster wordt aangeboden evenals aan toetsen of examens.

6. (Inspannings-)verplichting instelling

- 6.1 De instelling draagt zorg voor voldoende begeleiding door de bpv-begeleider. De student weet bij aanvang van de bpv wie zijn begeleider is. De gegevens van de bpv-begeleider zijn te vinden op/in: **de website/de stagegids/de bpv-map**.
- 6.2 De bpv-begeleider vanuit de instelling volgt het verloop van de beroepspraktijkvorming door het onderhouden van regelmatige contacten met de student en met de praktijkbegeleider van het leerbedrijf en bewaakt de voortgang en de aansluiting van de leerdoelen van de student op de leermogelijkheden in het leerbedrijf.
- 6.3 De instelling maakt het rooster tijdig bekend zodat de student en het leerbedrijf hier rekening mee kunnen houden.
- 6.4 De instelling heeft de eindverantwoordelijkheid bij de beoordeling of de student die onderdelen van de kwalificatie die in de beroepspraktijkvorming zijn gevolgd, heeft behaald. De procedure van de beoordeling en de wijze van beoordeling van de bpv, staan beschreven in de onderwijs- en examenregeling (OER) van de opleiding.
- 6.5 De instelling neemt het oordeel van het leerbedrijf over de student mee als onderdeel van de beoordeling van de student.

7. (Inspannings-)verplichting student

- 7.1 De student spant zich zo goed mogelijk in om zijn leerdoelen binnen de afgesproken termijn met succes af te ronden. Dat is voor of uiterlijk op de geplande einddatum die is opgenomen op het bpv-blad. In het bijzonder is de student verplicht daadwerkelijk de bpv te volgen, en op de met het leerbedrijf afgesproken dagen en tijden aanwezig te zijn, tenzij dit om zwaarwegende redenen niet van hem kan worden verwacht.

7.2 Voor afwezigheid van de bpv gelden voor de student de regels zoals deze door het leerbedrijf gehanteerd worden evenals de regels zoals deze in de onderwijsovereenkomst tussen de student en de instelling zijn afgesproken.

8. Nadere afspraken met de student

- 8.1 De instelling, de student en het leerbedrijf maken concrete afspraken over de vorm en inhoud van de bpv, de manier en frequentie van begeleiding, het persoonlijke leerprogramma en de toetsingsmethode.
- 8.1 Deze afspraken zullen schriftelijk worden vastgelegd in een addendum en onderdeel uitmaken van de praktijkovereenkomst.

9. Gedragsregels, veiligheid en aansprakelijkheid

- 9.1 De student is verplicht de binnen het leerbedrijf geldende regels, voorschriften en aanwijzingen in het belang van de orde, veiligheid en gezondheid in acht te nemen. Het leerbedrijf licht de student voor aanvang van de bpv over deze regels in.
- 9.2 De student is verplicht alles geheim te houden wat hem onder geheimhouding wordt toevertrouwd of wat er als geheim te zijner kennis is gekomen of waarvan hij het vertrouwelijke karakter redelijkerwijs moet begrijpen.
- 9.3 Het leerbedrijf treft overeenkomstig de Arbeidsomstandighedenwet, maatregelen die gericht zijn op de bescherming van lichamelijke en geestelijke veiligheid van de student.
- 9.4 Het leerbedrijf is aansprakelijk voor schade die de student tijdens of in verband met de bpv mocht lijden, tenzij het leerbedrijf aantoont dat zij de in artikel 7:658 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek genoemde verplichtingen is nagekomen, of dat de schade in belangrijke mate het gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de student.
- 9.5 Het leerbedrijf is aansprakelijk voor de schade die de student in de uitoefening van zijn werkzaamheden tijdens of in verband met de bpv toebrengt aan de (eigendommen van het) leerbedrijf of aan (de eigendommen van) derden, tenzij sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van de student.
- 9.6 De instelling is gevrijwaard voor schade die is ontstaan aan de student, het leerbedrijf of derden in de uitoefening van de bpv.
- 9.7 De aansprakelijkheid van de instelling is in alle gevallen beperkt tot de voorwaarden en de daarop gebaseerde dekking in de afgesloten verzekering van de instelling. Dit betekent dat die aansprakelijkheid beperkt is tot het uit te keren bedrag door de verzekeringsmaatschappij van de instelling.

10. Problemen en conflicten tijdens de beroepspraktijkvorming

- 10.1 Bij problemen of conflicten tijdens de bpv richt de student zich in eerste instantie tot de praktijkopleider van het leerbedrijf en/of de bpv-begeleider van de instelling. Deze proberen om samen met de student tot een oplossing te komen.
- 10.2 Wanneer de student vindt dat het probleem of conflict niet naar tevredenheid is opgelost en de oorzaak van het probleem of conflict is dat het leerbedrijf de afspraken in deze overeenkomst niet

of onvoldoende nakomt, dan kan de student in overleg met de bpv-begeleider van de instelling de mogelijkheden bespreken.

- 10.3 Als partijen er in onderling overleg niet uitkomen, kan de student een klacht indienen via de klachtenregeling van de onderwijsinstelling. De procedure voor het indienen van een klacht staat in de onderwijsovereenkomst die de student met de onderwijsinstelling heeft afgesloten.
- 10.4 Het leerbedrijf treft maatregelen die gericht zijn op voorkoming of bestrijding van vormen van seksuele intimidatie, discriminatie, agressie of geweld. In het geval van seksuele intimidatie, discriminatie, agressie en/of geweld, heeft de student het recht om de werkzaamheden per direct neer te leggen zonder dat dit reden is voor een negatieve beoordeling. De student moet de werkonderbreking direct melden bij de praktijkopleider en de bpv-begeleider. Wanneer dit niet mogelijk is, dan meldt de student de werkonderbreking bij de vertrouwenspersoon van het leerbedrijf of van de instelling.

11. Gegevensuitwisseling en privacy

- 11.1 De student heeft recht op inzage in het eigen studentendossier en meer in het bijzonder in de door de instelling verwerkte bpv-gegevens.
- 11.2 Bij het uitwisselen van gegevens over de student nemen de instelling en het leerbedrijf de Algemene Verordening Gegevensbescherming in acht. Dit betekent onder meer dat zij zorgvuldig omgaan met de persoonsgegevens van de student en dat zij daarover transparant zijn richting de student. In het privacyreglement van de instelling is opgenomen welke gegevens van de student onder welke voorwaarden worden verstrekt aan het leerbedrijf en wanneer de toestemming van de student daarvoor vereist is.

12. Duur en beëindiging overeenkomst

- 12.1 De praktijkovereenkomst treedt na ondertekening van het eerste bpv-blad in werking en wordt in principe aangegaan voor de duur van de bpv-periode zoals vermeld op het bpv-blad.
- 12.2 De praktijkovereenkomst eindigt van rechtswege:
- Op het moment dat de student het afgesproken aantal uren heeft afgerond en de bpv met positieve beoordeling heeft voltooid of in het geval van een keuzedeel indien de student het afgesproken aantal uren heeft afgerond en de bpv heeft voltooid.
 - Door het verstrijken van de geplande einddatum zoals vermeld op het bpv-blad.
 - Door het eindigen van de onderwijsovereenkomst tussen de student en de instelling.
 - Door ontbinding of door verlies van rechtspersoonlijkheid van het leerbedrijf of wanneer het leerbedrijf ophoudt het in de praktijkovereenkomst bedoelde beroep in het genoemde bedrijf uit te oefenen.
 - Wanneer de erkenning van het leerbedrijf zoals bedoeld in artikel 7.2.10 van de WEB is verlopen of ingetrokken.
- Een beëindiging van rechtswege zal door de instelling schriftelijk worden bevestigd aan de student en het leerbedrijf.
- 12.3 De praktijkovereenkomst kan in onderling overleg tussen de instelling, de student en het leerbedrijf met wederzijds goedvinden worden beëindigd.
- 12.4 De praktijkovereenkomst kan (buitengerechtelijk) worden ontbonden:

- a. Door het leerbedrijf als de student zich ondanks nadrukkelijke (herhaalde) waarschuwing, niet houdt aan gedragsregels zoals genoemd in artikel 9.1 en 9.2 van deze algemene voorwaarden.
 - b. Door een van de partijen als op grond van zwaarwegende omstandigheden in redelijkheid niet langer van deze partij kan worden verlangd de praktijkovereenkomst te laten voortduren.
 - c. Door een van de partijen als de instelling, de student of het leerbedrijf de hem bij wet of in de praktijkovereenkomst opgelegde verplichtingen niet nakomt.
 - d. Door de student of het leerbedrijf, als de arbeidsovereenkomst (indien aanwezig) tussen de student en het leerbedrijf wordt beëindigd.
- 12.5 Een ontbinding door een van de partijen op grond van artikel 12.4 vindt schriftelijk plaats aan de andere partijen met vermelding van de reden van ontbinding.
- 12.6 Voorafgaand aan een ontbinding op grond van artikel 12.4 onder c dient de partij die zijn verplichtingen niet nakomt door de andere partijen in de gelegenheid te worden gesteld om binnen een termijn van twee weken alsnog zijn verplichtingen na te komen. Een schriftelijke ingebrekestelling is niet nodig indien nakoming blijvend onmogelijk is of als de partij reeds te kennen heeft gegeven zijn verplichtingen niet meer na te zullen komen en het stellen van een termijn overbodig is.

13. Vervangende praktijkplaats

- 13.1 Indien de praktijkovereenkomst wordt beëindigd omdat het leerbedrijf niet aan haar verplichtingen voldoet (de praktijkplaats is niet of niet volledig beschikbaar is, de begeleiding schiet tekort of ontbreekt, het leerbedrijf beschikt niet langer over een gunstige beoordeling als bedoeld in artikel 7.2.10 van de WEB of er is sprake van andere omstandigheden die maken dat de bpv niet langer naar behoren kan plaatsvinden), dan bevordert de instelling na overleg met SBB dat een toereikende vervangende voorziening zo snel als mogelijk beschikbaar wordt gesteld voor de student.

14. Slotbepaling

- 14.1 In de gevallen waarin de praktijkovereenkomst niet voorziet, beslissen de instelling en het leerbedrijf na overleg met de student.
- 14.2 Als het om zaken gaat die de verantwoordelijkheid van SBB raken, dan wordt SBB bij dit overleg betrokken.

Bijlage 3: Voorbeeldmodel bpv-blad bij wijzigingen

(versie / volgnummer:.....)

Behorende bij de praktijkovereenkomst als bedoeld in artikel 7.2.8. van de Wet educatie en beroepsonderwijs

Naam student: Studentnummer:
Naam instelling:
Naam leerbedrijf: Leerbedrijf ID

De bpv gegevens

De beroepspraktijkvorming wordt uitgevoerd in het kader van:

Leerweg: Beroepsopleidend / Beroepsbegeleidend

Kwalificatieniveau:

bpv in het kader van een domein, kwalificatiedossier of kwalificatie

Naam domein /kwalificatiedossier/ kwalificatie⁵ ...
Crebocode domein/ kwalificatiedossier/ kwalificatie ...
Datum begin bpv ...
Geplande einddatum bpv ...
Totaal aantal te volgen bpv-uren ...

bpv in het kader van een keuzedeel

Naam keuzedeel 1 ...
Identificatiecode keuzedeel 1 ...
Datum begin bpv keuzedeel 1 ...
Geplande einddatum bpv keuzedeel 1 ...
Totaal aantal te volgen bpv-uren keuzedeel 1 ...

Naam keuzedeel 2 ...
Identificatiecode keuzedeel 2 ...
Datum begin bpv keuzedeel 2 ...
Geplande einddatum bpv keuzedeel 2 ...
Totaal aantal te volgen bpv-uren keuzedeel 2 ...

In het geval van bpv voor een crebo: Afsluitdatum XX-XX-XX

Let op: Dit bpv-blad vervangt het vorige bpv-blad. Als de bovenstaande gegevens niet kloppen, neem dan binnen tien werkdagen contact op met de studentenadministratie van de onderwijsinstelling. (Dit geldt voor de student en voor het leerbedrijf).

Wijzigingen van de bpv zoals vermeld op dit bpv-blad kunnen gevolgen hebben voor het recht op studiefinanciering. Meer informatie over de voorwaarden voor studiefinanciering is te vinden op www.duo.nl. Wijzigingen kunnen ook gevolgen hebben voor de aanspraak die het leerbedrijf kan maken op middelen uit de subsidieregeling praktijkleren. Meer informatie over de voorwaarden voor de subsidieregeling praktijkleren is te vinden op www.rvo.nl.

⁵ Doorhalen wat niet van toepassing is.

